

Mezi Němci jsou to němečtí národní socialisté, kteří se pokoušejí utéci před odpovědností. Řada jejich lidí, zejména mladých se dostala do ostrého konfliktu s §§, ale vedení strany s posl. Jungem vydává projevy: my nic, my muzikanti. Zříkají se každého, kdo — sveden jejich agitací — něco vyvedl. Zříkají se vraha prof. Lessinga, zřekli se Petermichla, který přes dané slovo utekl. Zříkají se Hitlera, tvrdíce, že jeho metody nelze použít u nás; říkají, že jejich politické cíle nejsou v rozporu se zájmy republiky. Ale četné soudní spory vynášejí na povrch podzemní vlákna mezi našimi hakenkreuzlery a S. A. a S. s oddíly v Německu. Marně Jung a spol. dokazuje že naši hakenkreuzleři nemají nic společného s hitlerismem v říši. Právě toto utíkání od odpovědnosti a nemůžné zapírání ukazuje v pravém světle mravní profil hnědého moru u nás, který je surový v útoku a zbabělý v obraně. — Hakenkreuzleři v úzkých agitují pro německou národní frontu; nechtějí nic jiného než se za tuto národní frontu schovati. Prozatím nenašli nikoho jiného, než rozpadávající se stranu německých nacionálů, která z nouze dělá ctnost a projevila ochotu vstoupit do tvořící se jednotné německé národní fronty. V posledních dnech se jednalo o založení Německé národní rady; celé jednání svědčí jen o desorientaci německých opozičních stran a o tom, že jsou pod vlivem hakenkreuzlerské agitace. Zrodí-li se Německá národní rada, bude mrtvě narozeným dítětem.

Trapnou kapitolou politického života našich Němců u nás je chování se „Bohemie“ a „Prager Tagblattu“, listů strany, která ve svém jméně má: demokratická. Oba tyto listy, ač mají tolik židovských čtenářů, favorisují Hitlera i hakenkreuzlery způsobem přímo nápadným. Byl publikován dopis red. Kauderse z „Bohemie“, svědčící o zájmu „Bohemie“ na hitlerovském Německu. V dopise se m. j. píše o posl. Petersovi, o jeho sklonech k „nazistům“. Jest to nový dokument, že němečtí demokraté v obraně demokracie dokonale selhali.

V. Gutwirth.

B. ZAHRANIČNÍ.

Německo a Rakousko. — Italská politika ve střední Evropě. — Změny sovětské politiky. — Nezdar londýnské hospodářské konference a měnový experiment americký. — Nová etapa konference odzbrojovací.

Německo stalo se za vlády režimu Hitlerova přirozeně pramenem nové nedůvěry a znepokojení pro celou Evropu a tím bylo zároveň i v jistém smyslu distancováno nebo přímo izolováno mezi státy ostatními. Obavy z dalšího revolučního vývoje věcí směrem k jakémusi národnímu bolševismu se sice nesplnily, a režim se naopak konsolidoval spíše ve směru starého panského a vojenského pořádku, výjimečnost jeho zřízení jak uvnitř tak na venek však zůstala a dokumentovala se novými a dalšími případy, jež s hlediska platných norem právních a mravních možno nazvati jen skandálními. Vedle hubení židovského elementu a račové politiky zabíhající až do absurdnosti budilo největší sensaci (a bylo pro zájmy okolí nebezpečnější) nové velkoněmectví, pokus „přiřaditi“ i Rakousko, podobně jako se stalo Bavorsku, docela jednoduše k Německu hákového kříže. Hitlerovské organisace v Rakousku, které původně neměly valného významu, nabyly přirozeně po triumfu národního socialismu v Německu zcela jiné síly, a po jistou dobu trvaly vážné obavy, že vlna hitlerovství

se skutečně převálí i přes země alpské. Zásluhou vlády Dollfussovy byla tu však organisována energická obrana, která nebezpečí vniřního převratu vyloučila. Se strany říšské byla naproti tomu zahájena soustavná kampaň s přímou podporou vládní, aby křesťansko-sociální režim ve Vídni byl udolán použitím všech prostředků a národnímu socialismu tam otevřena volná cesta, což by pak mělo arci za následek, i při zatímním zachování vnější korektnosti, Anschluß via facti. Německo zakázalo především hned na počátku turistické sezony veškeré cestování do Rakouska, aby stát, jehož platební bilance je velmi závislá na přínosu letních valut, byl těžce postižen a odpovědnost stihla vládu. Když proti tomu dovedl Dollfuss postavit účinnou propagandu v ostatní cizině, a osobní intervencí opatřil zemi řadu hospodářských výhod v Anglii, Francii, Itálii, zahájili němečtí hakenkrajcletři agitaci nejhrubšího zrna přímo, jednak svými agenty v Rakousku, mezi nimiž hráli vynikající úlohy i němečtí diplomatictí zástupci, jednak propagačními lety z Bavorska a řečmi v mnichovském a vratislavském rozhlasu. V letácích shazovaných nad Salcburkem a v projevech říšskoněmeckých předáků vyzývali se Rakušané i k použití rozvratných method, jako k neplacení daní a odpírání poslušnosti úřadům, vybírání vkladů a omezování konsumu. Rakouská vláda pomýšlela již na stížnost zcela formální u Společnosti národů podle čl. 11., omezila se však potom na žádost o diskretní zakročení velmocí v Berlíně. Tam spatřili v takové jednotné demarši Evropy pro Rakousko ovšem těžkou újmu prestižní, pokoušeli se tudíž odvrátiti ji, když nebylo možno jinak, tedy komedií za spoluúčasti diplomacie italské. Zástupci ministra zahraničních věcí šl. Bülow přijal, s výmluvou na weekend, v sobotu dne 5. srpna, jen italského delegáta, který vlastně neintervenoval, nýbrž jen „přátelsky o věci rozmlouval“, a v pondělí pak byla intervence franko-britská odmítnuta jako nemístná. Aspoň tak věc vylíčila poloúřední Wolfova kancelář, zejména ad usum vlastní veřejnosti. Přesto útoky na Rakousko v dosavadní bezohledné formě pak ochably a režim Dollfussův nabyl času k upevnění a reorganisaci.

V tom připadá lvi podíl vlivu italskému. Mussolini má svou zvláštní politiku vůči Německu i svou vlastní koncepci střeoevropskou. Nechce se stavět čelem proti Německu přesto, nebo právě proto, že se ho bojí. Velkoněmecký rozmach zasahující až přes Alpy je právě Itálii nejvíce nebezpečný. Ale zde, ať se exponují především jiní! Mussolini vybírá si jinou methodu protianšlusového boje: podporuje a zároveň připoutává si více Rakousko sám. Nečiní tak rovněž přímo, nýbrž oklikou přes Maďarsko. Odmítá t. zv. plán Tardieuův jako pokus o hegemonii francouzskou, vykonávanou ve střední Evropě pomocí Československa, a doporučuje za to obnovu spojení obou někdejších složek monarchie habsburské, třeba odpovědnost z asociací legitimistických při tom nepřijímal. Proto vyhýbá se italská diplomacie jakémukoli zakročování v Berlíně na ochranu mírových smluv i když jde o věc tak eminentně jejího zájmu jako právě v případě náporu na Rakousko a staví se nadále hluchou a slepou ku společné střeoevropské politice francouzsko-italsko-malodohodové, kterou by byl tak rád inauguroval mimořádný vyslanec republiky pan de Jovenel a již je nakloněn i ministr zahraničních věcí Paul-Boncour. Z tohoto prostředí zrodily se také pověsti o zájezdu ministra Dra Beneše do Říma a udržovaly se houževnatě i po několikerém dementi. Mussolini pěstoval místo toho horlivé styky se státníky rakouskými a maďarskými. Maďarský ministerský předseda Gömbös zajel sice na počátku léta překvapujícím způ-

sobem na pozvání hakenkrajclerského zahraničního úřadu do Německa, ale to byla jen extratura nebo gesto špatného rozmaru po Maďarsku nepříznivém parafování paktu čtyř. V zápětí byl Gömbös i se správcem zahraniční politiky Kanyou v Římě a odvezl si odtud přesné direktivy pro úpravu užších styků s Rakouskem. Itálie snaží se přivodit aspoň takové sblížení mezi Rakouskem a Maďarskem, jaké je mezi státy Malé Dohody. Malá Dohoda nemá sama nic proti sblížení obou hlavních dunajských států, pokud se tím pracuje proti snahám anšlusovým a může se v tom spatřovat etapa středoevropského soustředění. Nepřipustila by však nikdy obnovu Rakousko-Uherska, ať v jakékoli formě a zejména ne restauraci Habsburků. Italská politika dunajského protektorátu vyvrcholila zatím návštěvou Dolfussovou, který po intimních rozmlouvách s Mussolinim v Riccione, ohlásil velkou řečí před patriotickou frontou v Prateru přeměnu Rakouska na stát korporativní s vládou autoritativní, tedy zřejmě jistou kopii státu fašistického. Rakouské strany jsou však ještě daleky toho dáti se nivelisovat v patriotické frontě, jak osvědčily v zápětí velmi sebevědomé a velmi disparátní projevy nejen sociálních demokratů, nýbrž i dvou vládních stran, heimwehrů a agrárníků. Rekonstrukce vlády vyzněla potom rozhodně ve prospěch pravice. Oba exponenti krajních křídel Winkler, demokratický agrárník, i hrabě Starhemberg, austrofašista, byli vyloďeni, a na jejich místech se objevily osobnosti konservativní a kancléři Dollfussovi úplně oddané. On sám pak, po vzoru Mussoliniově, soustřeďuje ve vlastních rukou pět nejdůležitějších oborů: předsednictví, zahraničí, vojenství, bezpečnost a zemědělství.

Sovětská zahraniční politika prodělala mezitím změny velmi podstatné. Pevnou tradicí, jejíž kořeny sahaly ostatně hluboko do režimu carského, byl tu dobrý a těsný poměr k Německu, jak hospodářský, tak politický. Známostí ruské revoluce s ideologií i skutečností německou a společným napětím vůči západu byla pak, přes různost režimů, dána mimořádná intimita celých deseti let od Rapalla až do příchodu Hitlerova. Tím se však rázem vše změnilo. Nejen proto, že bolševická Moskva nemohla přihlížet ku zničení nejsilnější evropské složky komunismu se stejným klidem jako ku zničení komunismu italského, nýbrž především proto, že doznáním směrem německé expanse je nyní východ. SSSR. Jeví se tedy stejně ohrožen novoněmeckým imperialismem jako přímí sousedé nebo Francie. Proto nepřekvapilo, když už během konference londýnské došlo ke značnému sblížení Ruska se západem a když na podkladě nedávné dohody rusko-francouzské byla vybudována celá jednotná obranná soustava mezi sovětskou Unií, Polskem a Malou Dohodou. Aktivita rozvíjená v Londýně Litvinovem byla neobyčejná a přinesla také znamenité úspěchy. Kromě urovnání konfliktu s Anglií, vzniklého z procesu inženýrů, došlo tu ke sjednání dvou smluv: především Ruska s jeho bezprostředními sousedy v Evropě i přední Asii, dále Ruska s Československem a Jugoslavií. Novum těchto smluv o neútočení spočívá v tom, že se zde po prvé uplatňuje Politisova definice útočnicka, stanovící docela taxativně, co za útok třeba považovat. Toto přesné, „mechanické“, určení bylo dosud ve Společnosti národů a na konferenci odzbrojovací zamítáno. Jeho uplatnění ve smlouvě Ruska se sousedy přísluší tedy zásadní a praejudiciální význam. Speciální význam smlouvy byl pak v odstranění nebo aspoň utišení staré bolesti bessarabské. Rusko uznalo implicite hranici Dněstru zahrnutím celého území, nalézajícího se pod rumunskou suverenitou, do ochrany smlouvy. — Italská diplo-

m a c i e přičinila se však i zde ihned o vyrovnání náskoku diplomacie francouzské. Využila obavy Moskvy, aby se pakt čtyř nestal nástrojem sjednocení Evropy politikou protisovětskou, intervencionistickou, ke sjednání zvláštního p a k t u nejen arbitráže a neútočení, nýbrž přímo p ř á t e l s t v í. Sověty získávají tím jistotu, že Itálie nezúčastní se žádné výpravy proti Rusku a nebude podporovat ani německé rozpínání na východ, naopak může je brzdít. Itálie zajišťuje si pak nadále výhody svého živého styku s oblastí černomořskou a svůj vliv na blízkém východě. Sovětské Rusko dlužno dnes počítati k faktorům stabilisačním. Jeho nepochybná snaha udržeti mír a věnovati se plně vnitřní výstavbě činí z něho cenného spojence všech, kteří se brání útoku na pořádek vytvořený mírovými smlouvami.

V e l k á h o s p o d á ř s k á k o n f e r e n c e, která se sešla na jaře v Londýně, obslána všemi státy ve světovém hospodářství vůbec přicházejícími v úvahu, ztroskotala uboze n a p r o b l é m u m ě n o v é m. Otázka, zda stabilisace nebo naopak uvolnění, odpoutání měny od zlatého standartu, může přinést spásu, stala se předmětem vášního sporu, když Amerika odmítla konečně docela kategoricky ke zlatu se vrátit a zahájila s m ě l ý n a c i o n á l n ě i n f l a č n í e x p e r i m e n t. V mezinárodně hospodářském měřítku nedalo se arci tímto prostředkem pracovat, státy evropské měly se zhoršováním měny příliš smutné zkušenosti a pohlížely na počínání Rooseveltovo jen s hrůzou a podivem. Po jistém váhání a tápání uznalo se jednomyslně, třeba s politováním, že za poměrů, americkou iniciativou vytvořených, byla konferenci sebrána půda pod nohama a že nezbývá než ji odročiti. Při tom byla vyslovena naděje, že na podzim, až se ukáže celý dosah a určité výsledky amerického pokusu, bude možno v díle pokračovati. Situace zdála se jinak pro mezinárodní úmluvy racionalisující výrobu a uvolňující obchod zralou a příznivou. Byly také opravdu učiněny již některé slibné náběhy k rozdělení trhů obilí. Posud se však obzor dosti nevyjasnil, aby se mohlo pokračovat. Amerika potácí se v bludném kruhu zvyšovaných důchodů i cen, umělému zdvihání výroby nedaří se vždy rovnoměrně přizpůsobiti konsum. President zapřáhl sice do služeb díla záchrany všechny patriotické instinkty mass, zápas je však nerovný, zvláště když i některé mocné trusty a Henry Ford stojí proti jeho plánům.

P ř í p r a v y k o b n o v ě j e d n á n í ž e n e v s k é o d z b r o j o v a c í k o n f e r e n c e, jež před prázdninami byla odročena až do 16. října, jsou v plném proudu. Zástupci vlády anglické a francouzské jednali v Paříži, zejména o otázce kontroly, která v dané mezinárodní situaci je nejpalcivější. Každý dnes chápe, že před Německem naplněným nenávisí a snahou po odvetě, není možno skládati zbraně. Problém odzbrojovací nabývá tím pozměněného smyslu. Jde spíše o sjednocení, omezení a kontrolu výzbroje než o její snížení nebo dokonce zrušení. Původní francouzský plán na vytvoření mezinárodní armády pozbyl smyslu, ale do značné míry i plán anglický na zrušení celé řady kategorií těžké výzbroje. Zato nabývá zvýšeného zájmu otázka, zda je možno uvést všechny světové armády na jednoho jmenovatele, stanovit pro ně pevné poměry a stálou, automatickou kontrolou zajistit, že jsou skutečně zachovávány. Není pochyby, že takovýmto zřízením by se prospělo stejně míru jako vzájemné bezpečnosti jednoho před druhým v celém světě a bylo to po každé stránce účinnější a úspornější než při obecné anarchii ve zbrojení. Otázka obrací se především na národy anglosaské, jejich prestižní citlivost se dosud účinné mezinárodní kontrole vzpírala. V poslední době došlo však v tomto směru ke značným pokrokům. Německo nemohlo by se pak přirozeně účinné kontrole vymykati.

R. Procházka.